

Halászati Lapok

Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet Lapja | Szerkeszti: Szerkesztő Bizottság | Felelős szerkesztő: Hajtun György
Ez a lapszám az Agrárminisztérium támogatásával készült.

Az érdekképviselet időszerű kérdései

Az idei Kaposvári Állattenyésztési Napok (KÁN) adott otthont a 48. Országos Halfőző Versenynek, amelyről elmondható, hogy az utóbbi évek legjobb szervezésű versenye volt. Bár az időjárás nem volt kegyes a szeptember végi országos rendezvény versenyzőihöz, akiknek jó hangulatát az egész napos eső sem tudta elrontani. Timmel Edevel, a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL) ügyvezető igazgatójával a versenyről, valamint az év hátralévő időszakának a feladatairól is szót ejtettünk.

• Igazgató úr, jó néhány versenyző szerint is egy kifejezetten jól szervezett, összefogott, gördülékenyen zajló rendezvényen vagyunk túl, így jár a gratuláció a szervezőknek is.

– Köszönöm a dicsérő szavakat, mások is mondták már ezt, és nagyon jól esik, mert sok munkát fektettünk a szervezésbe. Igyekeztünk úgy elhelyezni a 40 csapat főzősátrát, hogy a versenyzők ne legyenek egymástól elszigetelve, és ez be is vált. Ahogy láttam, a rossz idő ellenére mindenki felszabadult volt, régi barátok tudtak szót váltani egymással, és új kapcsolatok is kialakultak. Családias volt a hangulat, lehet hogy ez a rossz időjárásnak is köszönhető, de így a résztvevők valójában nem versengtek egymással, hanem mindenki megpróbálta a legjobb ételét elkészíteni. Ez viszont a három kategóriát bíráló zsűri feladatát nehezítette meg, mert a 60 hálétel szinte mindegyike díjat érdemelt volna, de ez mégiscsak verseny volt, és egy ilyen megmérettetésben mindig kell győztest hirdetni.

• Milyen nehézségekkel kellett megküzdeniük a szervezés során?

– Ön is ismeri az ügyvezetés „népes” apparátusát: ketten, a titkárság vezetőjével, Halmágyi Ibolyával fél éve szívvel-lélekkel kezdjük el szervezni a halfőző versenyünket. A szakmaközi szervezetnek ez az egyik fő programja az évben, melynek legnagyobb ereje az ágazati kapcsolatok építésében mérhető, ami az idén meg is mutatkozott. Januárban még

nem volt meg a verseny helyszíne. Mivel ez egy vándor rendezvény, igyekszünk minden évben más-más régióba, helyszínre elvinni az eseményt, hogy az emberek az ország minden szegletében megismerkedjenek a halgasztrónómia igényeivel. Idén a KÁN keretén belül társrendezvényként tudtunk megjelenni, és úgy gondolom, hogy a nagy hagyományú kaposvári kiállítás is nyert azzal, hogy a legnagyobb tradícióval rendelkező halfőző versenyt befogadta, és helyet adott nekünk. Ha nem lett volna a Covid-járvány, már az ötvenedik országos rendezvényről beszélhettünk volna. Úgy gondolom, hogy mindkét esemény jól kiegészítette egymást, bár a jó időt mi sem tudtuk elintézni. Ezt csak azért sajnáljuk, mert nagy látogatottságra számítottunk, sok vendéggel szerettük volna megköszölni a halételeinket, hiszen 300 kilogramm pontyból, és 110 kilogramm afrikai harcsából jelentős mennyiségű, változatos, ízletes hálétel készült a bográcsokban. De olyan versenyzők is voltak, akik más halfajt is hoztak magukkal, például vizát, keszeget, angolnát, viszont mi csak a pontyot a Tógazda Zrt., és az afrikai harcsát, a Szarvas Fish Kft. jóvoltából tudtuk biztosítani.

• Volt-e olyan pontja a szervezésnek, ahol elakadtak?

– A második halfőző versenyt szervezem, úgy érzem, eléggé gördülékenyen mentek a dolgok. Tavaly Szarvason, a HAKI területén tartottuk meg ezt az ese-

Timmel Ede, a MA-HAL ügyvezető igazgatója

ményt, ott néhány apró hibát elkövetünk, ezt azonban a hiányosságból tanulva, az idén orvosoltuk. Minden versenyen helyi segítséget is igénybe veszünk, az idén a MATE négy hallgatója segédkezett a munkánk során. A KÁN azonban sok előnyt nyújtott számunkra, mert nemcsak az infrastruktúra állt rendelkezésre, hanem a versenyt kiegészítő egyéb háttér is biztosított volt, amit ezúton is köszönünk az egyetem vezetésének.

• Ha nem is jött jól az eső az országos versenynek, a tógazdaságok, különösen a Dunántúlon, a nyári aszály után örülhettek a csapadéknak.

– A szárazság okozta károk mértékére felmérést indítottunk a tagság körében. Hozzáteszem, a szeptember végi csapadék nem volt igazán kedvező a haltermelők számára, mert elkezdődtek a lehálások, és ilyenkor a termelő tavakban csökkenteni kell a vízszintet. Ez viszont sok pénzt is jelent, mivel a völgyzárógátas

▶ tavakban, és az alföldi tógazdaságokban is csak szivattyúkkal lehet a vizet leengedni, ez pedig csak drága árammal lehetséges. A felmérést befejeztük, hamarosan elkészítünk egy anyagot, azonban egy kritikát azért szeretnék megfogalmazni a szervezet tagjai számára. Sajnos a tagság csupán 25 százaléka jelzett vissza, ami azt jelenti, hogy ilyen kevés adattal rendkívül nehéz eredményesen, jól érvelni a döntéshozóknál. Hálával tartozunk azoknak akik a kérdőívet kitöltötték, mert az érdekvéviselési munkánkat segít érvényesíteni, de ennél többre van szükség ahhoz, hogy a nehéz termelési körülmények miatt kompenzációt, támogatást kapjon az ágazat. Az elmúlt három év is bizonyította, hogy pontos adatokra van szükségünk az ágazat tevékenységéről, mert nekünk reprezentatív mintát kell adnunk a döntéshozóknak, hogy lássák, milyen nehézségekkel küzd az ágazat.

• Elindítottak-e a közelmúltban egy másik felmérést is?

– A gázágú használatával kapcsolatos kérdőívet is elküldtem a tagságnak, mert a gázágú használata problémát jelent a vidéken élők számára. Egyre többen költöznek ki a városokból, még ha nem is véglegesen hanem időszakosan, és az urbanus körülmények között élő családok számára a vidék hangja (kakaskukorékolás, lónyeringés, kutyaugatás és a gázágú hangja stb.) idegen. Az elmúlt időszakban az Energiaügyi Minisztériumba a területi közigazgatási szervektől sok panasz érkezett a lakosságtól a vidéki zajszennyezéssel kapcsolatban. Persze nemcsak a tógazdasági környezetben használt gázágúkról beszélhetünk, hanem a vadgazdálkodásban, és egyéb mezőgazdasági területeken használt eszközök is ide sorolhatók. Az Agrárminisztérium Halászati Főosztálya keresett meg minket azzal a kéréssel, hogy mérjük fel a tagságunkban, hogyan használják ezeket az eszközöket. A kérdő-

Fontos cél a hazai halfogyasztás növelése

Dr. Gyuricza Csaba, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem (MATE) rektora másfél évtizede, hogy a MA-HAL Országos Halfőző Verseny egyes kategóriáját bíráló zsűrijében kóstolja és bírálja a halételeket. Így volt ez az idei rendezvényen is, amelyen a rektor kettős szerepben képviselte az egyetemet. Egyrészt, mint az intézmény első számú vezetője, másrészt mint házigazda, hiszen a KÁN Egyetemi Napok országos agrártalálkozója fogadta be a MA-HAL rendezvényét.

„A házigazdák a helyszínt biztosítják, az időjárást mindig a vendég hozza” - kezdte a beszélgetést Gyuricza Csaba, utalva arra, hogy az idei rendezvényt nem fogadta kegyeibe az időjárás. Az egész napos eső azonban nem rontotta el a versenyzők kedvét, így a rektor is jó hangulatban végezte a munkáját a zsűriben. Az, hogy az országos versenynek minden évben új helyszíne van, az növeli a változatosságot, és fontos a rendezvény abból a szempontból is, hogy a haltermelés, a halfogyasztás, a halételek népszerűsítése az ország más-más régiójában történik. A rektor is hangsúlyozta, hogy a hazai halfogyasztás növelése – amelyben az unió belül hátul kullogunk – a kiegyensúlyozott táplálkozás szempontjából is fontos, mert a magyar hal minősége kiváló, és a rendszeres halfogyasztás nagyban járul hozzá az egészséges életmódhoz. A halfőző versenyeken pedig a nagyközönség is tapasztalhatja, hogy mennyire változatosan lehet a halat elkészíteni.

A KÁN-ról szólva Gyuricza Csaba elmondta, hogy az egyetem legnagyobb rendezvénye, egyben az ország egyik legnagyobb agrárkiállítása, amelynek a múltja több évtizedre nyúlik vissza. A mai KÁN az immár harminc éve először megrendezett kaposvári juhászati napok rendezvényéből csaknem húsz éve nőtte ki magát, és amikor a MATE megalakult, akkor új időszámítás kezdődött. Az egyetem megalakulása és a zökkenőmentes modellváltása történelmi lehetőségeket biztosított a korszerű képzési struktúra hazai megalapozásához, és a magyar agrárium felzárkóztatásához. Az intézmény működésében a harmadik születésnapjái elvégzett munka pozitív hatásai már határozottan érezhetők: megújult a képzési kínálat, fejlődik az infrastruktúra, megvalósult egy kétfélelépcsős béremelés, sőt felpesztült az egyetem sport- és kulturális élete is. Vonzóvá vált az intézmény, mert minden fiatal olyan egyetem hallgatója szeretne lenni, ami minden téren megfelel a 21. század követelményeinek, fogalmazott a rektor.

Az egyetem szép eredményekkel büszkélkedhet, mert évről-évre nő az új hallgatók száma, ami annak is köszönhető, hogy az országban egyre nő az agrárszakma népszerűsége. Az idei számok is igazolják ezt, hiszen csaknem ötezer diákot vettek fel a MATE képzéseire. Az új hallgatók fele agrárszakon tanul, míg a másik fele magas színvonalú képzés keretében a műszaki, gazdasági, neveléstudományi, művészeti területen folytatja a tanulmányait. Ráadásul ezt az eredményt úgy érték el, hogy nem csökkentették, hanem növelték a felvételi pontszámokat, ami hosszú távon azért fontos, mert csak így lehet jó szakembereket képezni.

ív kitöltésével pontosabb képet kaphatunk az ágazat ezirányú tevékenységéről, eddig azonban mindössze 25 százalékos volt a visszajelzés. Hangsúlyozom, ha szeretnénk az érdekeinket védeni, akkor több adatra lenne szükség!

• **Milyen agrármarketing célokot kívánnak megvalósítani annak fényében, hogy az Agrármarketing Centrum 700 millió forint támogatást nyert el a halmarketing program végrehajtásához?**

– Az AMC-vel egyeztetünk a marketingprogram kidolgozásáról. Három éve a MA-HAL a MOHOSZ-szal közös társaságot alapított Marketing Nonprofit Kft. néven, amelyet azért hoztunk létre, hogy alvállalkozóként részt vehessen a halmarketing munkában a MAHOP Plusz pályázatán. Az AMC ígéretet tett arra, hogy ha a forrás rendelkezésre áll, akkor a mi kft.-nk helyét, szerepét is meg lehet majd határozni. Természetesen a saját marketingmunkánkat is folytatjuk, hiszen tavaly a kft. gondozásában kiadtunk egy már keresett halételeket tartalmazó szakácskönyvet. Csatlakozunk a különböző halételeket kóstoltató rendezvényekhez, támogatjuk a helyi, hagyományos halfőző versenyeket, és természetesen jövőre is

A 48. Országos Halfőző Verseny végeredménye

Kategória	Helyezés	Csapat neve
Dunai jellegű halászlé	I. hely	Gyurkity István
Dunai jellegű halászlé	II. hely	Dorkóék (Dorkó Tamás)
Dunai jellegű halászlé	III. hely	Laskói ifjúsági Egyesület
Tisza-Körösi jellegű halászlé	I. hely	SOMOGYHESZ (Horgász Egyesületek Somogy Megyei Szövetsége)
Tisza-Körösi jellegű halászlé	II. hely	Aranypony (Aranypony Halászati Zrt.)
Tisza-Körösi jellegű halászlé	III. hely	Tógazda-Csertő (Tógazda Zrt.)
Egyéb halétel	I. hely	RDHSZ (Ráckevei Dunaági Horgász Szövetség)
Egyéb halétel	II. hely	VALAKI ezt ismét jól kifőzte (AKI Nonprofit Kft.)
Egyéb halétel	III. hely	Bocskai (Bocskai Halászati Kft.)
Közönség díj		Tapolcai Pisztráng Kft. (Tapolcai Pisztráng Kft.)

Dr. Németh István, a MA-HAL elnöke és Dr. Gyuricza Csaba évek óta együtt bírálkodnak a vegyes kategória zsűrijében

legnagyobb laboratóriumi hálózatát egységesen kiépítették és működtetik. Létrehozták az országos MATE Tangazdaság Kft.-t, amelyben a korábbi elaprózott, kisebb egységekben működött egyetemi tangazdaságokat, gyakorlati képzéshez tartozó oktatási-kutatási tevékenységeket végző intézményeket vonták össze. Egy másik cégcsoportjuk MATE Agrárcsoport Kft. néven alakul át holdinggá, amely cég a profitorientált tevékenységet végzi, mivel több, mint 6000 hektár földterülettel gazdálkodnak, és ezáltal az ország egyik legnagyobb agrárgazdaságát működtetik.

A beszélgetés során a halas képzésre is rákérdeztünk a rektornál. Gyuricza Csaba elmondta, hogy az egyetem egyik erősségének tartják a halgazdálkodási oktatást, a hallal kapcsolatos tudományos kutatási tevékenységet. Azzal, hogy létrejött a MATE, azt a nagy mennyiségű innovációs tudományos háttérrel, műhelyekkel is egyesítették, amelyek eddig szétszórta helyezkedtek el az országban, és amely nemcsak idehaza, de nemzetközi téren is elismert tevékenységet folytat. Új halgazdálkodási tananyagot írtak, és már angol nyelvű mesterképzés is folyik, míg idén ősszel megkezdődött a horgászvezetők oktatása is. A magyar halszaporítási technológiák egyébként a bolygó szinte mindegyik földrészén ismerté váltak, és nagy területen, számos országban terjedtek el.

Gyuricza Csaba a versennyel kapcsolatban végül hangsúlyozta, hogy idén is rendkívül változatos, sokszínű volt a halételek felhozatala. Mondhatta ezt azért is, mert a vegyes halétel kategóriában bírálta az ételeket, így a sült halaktól az egytál ételen keresztül a füstölt halig készültek új, innovatív megoldásokkal a halételek. A 18 halétel kóstolása egyébként minden zsűritagnak nagy kihívást is jelentett, mert szinte mindegyik étel meghaladta a korábbi évek színvonalát, és kiemelkedően jó minőségűek voltak.

megrendezzük a 49. Országos Halfőző Versenyt. Hozzáteszem, hogy a kft. büdzséje igen szűkös, de mindent megteszünk a hazai halfogyasztás növeléséért.

• Mit lehet tudni a MAHOP Plusz többi pályázatáról?

– Köztudott, hogy az Irányító Hatáságon vezetőváltás történt, Papp Zsolt György már a Nemzeti Agrárgazdasági Kamara elnöke. Szigeti Szabolcsot nevezték ki az Agrárminisztérium helyettes államtitkárnak, ő viszi tovább a mi támogatási ügyeinket. De már megjelent a 2.3.1-2024 számú felhívás, amely az ökológiai szolgáltatások kompenzációját hivatott szolgálni. Ez az extenzív tógazdasági haltermelők területalapú támogatása, ami hektáronként 40 ezer forintot jelent a jogosultaknak. A támogatásra azok a tógazdaságok jogosultak, amelyek vállalják, hogy öt éven keresztül fenntartják, védik a vizes ökoszisztémát. A pályázati kiírás nagyon hasonlít a krízistámogatás kiírásához, így ez könnyebbséget jelent a gaz-

Minden évben indítanak új szakokat is, de arra is odafigyelnek, hogy a hagyományos szakok tartalmi megújítása is folyamatos legyen. Olyan gyorsan változik a technika, a tudomány, hogy az egyes diszciplínák tartalmi megújítására is nagy hangsúlyt kell helyeznünk, hiszen megjelent a robotika, az informatika, a digitalizációs forradalom legújabb vívmányai, amelyeknek a megismertetését folyamatosan beépítik a tananyagokba. Így tudnak naprakészek lenni, piacképes tudást adni a hallgatóknak.

Mindezek mellett a gyakorlati képzést is megújítják, hárommilliárd forintos fejlesztés keretében a tangazdaságokat látják el a legkorszerűbb technikákkal, technológiákkal, precíziós gazdálkodási rendszerekkel. Az ország egyik

legnagyobb laboratóriumi hálózatát egységesen kiépítették és működtetik. Létrehozták az országos MATE Tangazdaság Kft.-t, amelyben a korábbi elaprózott, kisebb egységekben működött egyetemi tangazdaságokat, gyakorlati képzéshez tartozó oktatási-kutatási tevékenységeket végző intézményeket vonták össze. Egy másik cégcsoportjuk MATE Agrárcsoport Kft. néven alakul át holdinggá, amely cég a profitorientált tevékenységet végzi, mivel több, mint 6000 hektár földterülettel gazdálkodnak, és ezáltal az ország egyik legnagyobb agrárgazdaságát működtetik.

A beszélgetés során a halas képzésre is rákérdeztünk a rektornál. Gyuricza Csaba elmondta, hogy az egyetem egyik erősségének tartják a halgazdálkodási oktatást, a hallal kapcsolatos tudományos kutatási tevékenységet. Azzal, hogy létrejött a MATE, azt a nagy mennyiségű innovációs tudományos háttérrel, műhelyekkel is egyesítették, amelyek eddig szétszórta helyezkedtek el az országban, és amely nemcsak idehaza, de nemzetközi téren is elismert tevékenységet folytat. Új halgazdálkodási tananyagot írtak, és már angol nyelvű mesterképzés is folyik, míg idén ősszel megkezdődött a horgászvezetők oktatása is. A magyar halszaporítási technológiák egyébként a bolygó szinte mindegyik földrészén ismerté váltak, és nagy területen, számos országban terjedtek el.

Gyuricza Csaba a versennyel kapcsolatban végül hangsúlyozta, hogy idén is rendkívül változatos, sokszínű volt a halételek felhozatala. Mondhatta ezt azért is, mert a vegyes halétel kategóriában bírálta az ételeket, így a sült halaktól az egytál ételen keresztül a füstölt halig készültek új, innovatív megoldásokkal a halételek. A 18 halétel kóstolása egyébként minden zsűritagnak nagy kihívást is jelentett, mert szinte mindegyik étel meghaladta a korábbi évek színvonalát, és kiemelkedően jó minőségűek voltak.

dálkodók számára, hiszen már ismerik a pályázati feltételeket. Ami újdonság a felhívásban, hogy a MA-HAL tagok a tagságuk fejében plusz öt pontot kapnak az elbíráláskor.

• Milyen adatokra van szükség a sikeres pályázathoz?

– Az Irányító Hatóság a korábbihoz képest nem kíván új adatokat kérni, mert abból indulnak ki, hogy maga az extenzív tógazdasági haltermelés a természet szerves része, hiszen vizes élőhelyként is funkcionál, ezért értéként kezelik. De azoknak a termelőknek van nehézségük, akiknek eddig is kötelező természetvédelmi, környezetvédelmi vállalással kellett dolgozniuk, lásd Ramsari Egyezmény, Natura 2000 területhez tartozó gazdaságok. Nekik nehéz új vállalásokat tenniük, de azt gondolom, hogy a tavak tápanyag-utánpótlásában van még mozgáster. Eddig a szerves trágya használatát fogadták el, de sikerült elérnünk, hogy 100 kilogramm/hektár nitrogén műtrágyát is

kijuttathatnak a gazdák a tavak tápanyagpótlására, mivel ekkora mennyiséggel nem lesz plusz környezetterhelés. Ez precíziós eljárással történik, és az Agrárminisztérium, valamint az illetékes társhatóságok is elfogadták a javaslatunkat.

• **A MAHOP Plusz kutatás-fejlesztési programjáról még nem sokat tudunk. Az unióban a támogatáspolitikát az egyes ágazatokban mért indikátorok alapján működik. Szükség volna-e az indikátorok mérését lehetővé tévő kutatási projekt megvalósítására? Arra, hogy kellően hiteles adatokkal lehessen alátámasztani a halászati ágazat öko-lábnyom méretét.**

– Ez előbb-utóbb elkerülhetetlen lesz, mert az ágazatnak minden támogatási lehetőségét pontos adatokkal kell megindokolni. A MA-HAL nem szólhat bele a források felhasználásába, mert az egyetemek kutatóintézetei tudják igénybe venni a támogatásokat. Annyiban vagyunk jó helyzetben, hogy az elnökségben a két legfontosabb egyetem elismert szakembere is helyet foglal, általuk pedig erre a kérdésre is választ kaphatunk. Azt azonban látni kell, hogy a forrás nem nagy, és ha szétaprózzuk, akkor semmilyen kérdésre sem tudunk előremutató válaszokat adni.

• **Végezetül: milyen feladatokat kell megoldaniuk az év hátralévő hónapjaiban?**

– Sűrű napok elé nézünk. A MA-HAL több fontos szervezettel kötött már stratégiai együttműködési megállapodást. A napokban az Agrárközgazdasági Intézettel készült egy ilyen szerződés, amelynek keretében a DCF-3 projektet valósítjuk meg. Ez azt jelenti, hogy adatelőkészítési munkákat végzünk el, ami arra vonatkozik, hogy minél reprezentatívabb adatokat kell gyűjtenünk az ágazat tevékenységéről. Ezzel a döntéshozók munkáját segítjük, hiszen a számunkra kedvező döntéseket csak megalapozott adatokkal érhetjük el. A közeljövőben nyilatkozniuk kell a tagoknak arra vonatkozóan, hogy önkéntesen részt vesznek az AKI adagyűjtésében. Ez az adagyűjtés anonim, egyszerű, a viszonylag rövid tartalommal nem lesz megerhelő. A szakmaközi szervezet csak a tagsággal együttműködve tud hatékonyan érdeket képviselni. És persze, készülünk a karácsonyi halvásárra is, amiről azt kell tudni, hogy lesznek marketing programjaink, sajtótájékoztatókat tartunk a halfogyasztás népszerűsítéséről. Az a jó hír, hogy lesz elegendő hazai jó minőségű hal, haltermék a piacon, mégpedig a tavalyi árakon.

HAJTUN GYÖRGY

Jó válaszokat kell adni a klímaváltozás kihívásaira!

A magyar haltermelők is számos kihívással szembesülnek a klímaváltozás miatt. Az éghajlati változások komoly hatással vannak a vízkészletekre, a víz hőmérsékletére, a takarmányozásra, a halak egészségére, és ezek mind súlyosan nehezítik a halgazdaságok működését. Milyen változásokra kell felkészülni, illetve milyen kihívásokra kell jó válaszokat adni a haltermelőknek? Puskás Nándorral, a Biharugrai Halgazdaság Kft. ügyvezető igazgatójával, a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL) általános elnökhelyettesével kerestünk a kérdésekre válaszokat.

Puskás Nándorral évekkal ezelőtt a Hortobágyi Halgazdaság vezérigazgatójaként ismerkedtem meg. Akkor az ágazat élmezőnyéhez tartozó, mintegy 5500 hektáron elterülő halgazdaság vezetése nagy szakmai felkészültséget igényelt, mert nemcsak a gazdálkodásra, hanem a fokozott természetvédelmi szempontokra, és egyéb kapcsolódó körülményekre is figyelemmel kellett lenni. A halgazdaság a Hortobágyi Nemzeti Parkban helyezkedik el, mely hazánk első és legnagyobb kiterjedésű nemzeti parkja. A védetté nyilvánító határozattal 1973-ban 52 ezer hektáros területen alakíthatott nemzeti parkká, amely a folyamatos bővítések és összevonások révén ma már több mint 82 ezer hektár védett területet foglal magában. Puskás Nándor szerint születni kell arra, hogy valaki a természetet, a halászatot szerető emberre váljon, és őt már egészen kisgyermek kora óta vonzotta a természet, a halászat, a vadászat, ezért is tanult a Debreceni Agráregyetemen és szerzett agrárdiplomát, majd halászati szakmérnöki diplomát. Ma már a Biharugrai Halgazdaságot irányítja, így a klímaváltozás negatív hatásait a saját gazdaságában is tapasztalja.

A vízhiány a legnagyobb probléma

A haltermelőknek, akik különböző adottságú területeken gazdálkodnak, az extenzív haltermelési technológiát az adott táj körülményeihez kell igazítaniuk, amit úgy is fogalmazhatunk, hogy minden tógazdaság egyedi, testreszabott technológiát követel magának ahhoz, hogy területén eredményesen lehessen gazdálkodni. Nincs egy olyan termelési technológiai „receptúra”, amit mindenhol azonos módon lehetne alkalmazni. Ez a megállapítás a klímaváltozás időszakában hatványozottan igaz, hi-

szen vannak közvetett és közvetlen hatások, melyekre a helyi adottságoknak megfelelően kell a jó válaszokat kidolgozni, fogalmazott az ügyvezető.

Magyarországon az aszályok, illetve a rendkívül egyenetlen csapadékeloszlás miatt gyakran előfordulhat vízhiány. A halgazdaságok számára létfontosságú, hogy megfelelő mennyiségű és minőségű víz álljon rendelkezésre, ám az éghajlatváltozás miatt egyre gyakoribbak a száraz időszakok. Éppen ezért, az adott tógazdaság vízbázisán a területen illetékes vízügyi szervezetekkel, a lehetőségekhez mérten, olyan rendszerek kialakítására kell törekedni, amellyel az aszályos időszakban is lehetővé válik a kellő vízmennyiség biztosítása. Ez azokat a tógazdaságokat is érintheti, ahol eddig korlátlanul jutottak vízhez, ideértve az alföldi körtöltéses rendszereket is. Fontos, hogy a vízi infrastruktúrát minél jobb állapotban tartsák, így a csatornák, műtárgyak, vízkivételi művek karbantartása, fejlesztése, kapacitásbővítése kiemelt feladattá vált. A vizet a lehetőségekhez mérten akkor kell betározni, amikor az nagy mennyiségben érkezik hozzánk. Hazánk geográfiai elhelyezkedéséből adódóan ebben nagyobb lehetőségek rejlenek, mint amit jelenleg kihasználunk, hangsúlyozta a szakember. Fontos célkitűzés továbbá az is, hogy a lecsapolt vizek minél nagyobb aránya újra hasznosításra, visszatartásra kerüljön a haltermelő, illetve a kapcsolódó térségi rendszerekben.

A klímaváltozás okozta szélsőséges időjárási jelenségek – például hosszabb aszályos időszakok és hirtelen lezúduló esőzések – megzavarják a halastavak vízellátását és stabilitását. A globális felmelegedés következtében emelkedő vízhőmérséklet hatással van a halak növekedésére és életfunkcióira. A magasabb

Puskás Nándor ügyvezető igazgató

vízhőmérséklet – pláne alacsony vízszinttel párosulva – megnöveli az oxigénhiányos állapotok kialakulásának esélyét, ami hozamcsökkenést, illetve elhullást okozhat. Az árvizek kárt tehetnek a halastavak infrastruktúrájában, míg az aszályok a víztározók kiszáradásához, illetve a vízbázisok kapacitáscsökkenéséhez vezethetnek.

Változtatni a tápanyag-utánpótláson

A klímaváltozást technológiai szempontból is „le kell követni”, ami alatt Puskás Nándor azt érti, hogy például a tápanyag-utánpótlást szélesebb spektrumú szempontrendszer szerint, precíziós módon kell megoldani. A mostani ökoszisztéma szolgáltatás támogatási rendszere nemcsak a szerves trágya, hanem a nitrogén hatóanyagú műtrágya használatát is lehetővé teszi. Ma már felül kell vizsgálni a korábban alkalmazott szerves trágya mennyiségeket a klímaváltozás okozta hatások tükrében is, csökkentve ezzel a tenyésztési időszakban a havária-szerű elhullások kockázatát. Az indokolatlan mértékű szerves trágya bevitel csökkentése a rendszer környezeti hatékonyságát is növeli, ezáltal javítva a technológia karbon mérlegét. A korlátok figyelembevételével fontos tehát meghatározni a táj adottságaira épülő szerves és műtrágya egyedi adagjait, megvalósítva a precíziós tápanyag-utánpótlást, ami csökkenti a felmelegedés okozta kockázatokat és növeli a rendszer ökonómiai és ökológiai hatékonyságát.

A precíziós tápanyag-utánpótlással kapcsolatban, illetve a havária helyzetek elkerülése okán az ágazat szereplőinek a korábbi időszakhoz képest sokkal nagyobb hangsúlyt kell helyezni a víz kémiai, biológiai és fizikai paramétereinek folyamatos ellenőrzésére. Ezen területen már rendkívül modern berendezések állnak rendelkezésre, lásd okos bóják, autonóm drónok, informatikai eszközök, amelyek lehetővé teszik a kellő számú adatok begyűjtését és azok – megfelelő know-how hozzáadásával – elemzését, szintézisét. Gyorsan változó környezetünkben, ezen eszközök segítségével alkothatunk meg olyan rendszereket, amelyek képesek előre jelezni a nem kívánatos folyamatok kialakulását a vizeinkben, nem elszenvetve, hanem megelőzve ezzel a klímaváltozás okozta veszteségeket, mutatott rá a halgazdaság vezetője.

Nagyobb a nyomás a halegészségügyön is

A melegedő vizek kedvező feltételeket teremtenek bizonyos kórokozók és paraziták számára, amelyek gyorsabban terjedhetnek, több halbetegséget okozhatnak, és új betegségek megjelenéséhez is vezethetnek. A klímaváltozás ezen a területen jelentkező hatásait ráadásul az emberi tevékenység is fokozza, hiszen ma már a világ bármely pontjáról viszonylag rövid idő alatt elszállítható a hal, akár élő állapotban is, gyorsítva ezzel a betegségek terjedését. Ez a termelők számára növeli a fertőzések elleni védekezés költségeit és fokozottabb odafigyelést követel meg a – preventív – halegészségügyi feladatok során, mondta az ügyvezető.

A klímaváltozás hatására megváltozik a természetes vizek ökoszisztémája is, ami hosszú távon átrendezheti a halállományuk összetételét. A melegedő vizek lehetővé teszik olyan invazív fajok megtelepedését, melyek új betegségeket hozhatnak magukkal, emellett őshonos halfajokat szoríthatnak ki az élőhelyükről. Ez további kihívásokat jelenthet a természetes vízi halgazdálkodók és haltermelők számára egyaránt. A termelőknek alkalmazkodniuk kell az új körülményekhez, ami innovatív megoldásokat és fokozott együttműködést kíván meg a kutatói és szakmai közösséggel.

Vízi ökoszisztéma-változások

A klímaváltozás következtében a természetes vízi ökoszisztémák változása a tógazdaságokra is közvetett, illetve közvetlen hatással van, melynek egyik leginkább szembetűnő példája, amikor aszá-

lyos időszakban a halastavakon megnövekszik a vizes élőhelyhez kötődő (hal és takarmányfogyasztó) madarak állományának nagysága. Egyre komolyabb problémát jelent továbbá, hogy a téli időszakban nem fagynak be a halastavak, gyakorlatilag nincs jég borította időszak, így egyes madarak egész télen fogyasztják, illetve zavarják a tógazdaságok halállományát. Mindezek okán a korábban alkalmazott gázágyús, illetve lőfegyveres riasztás és gyérítés mellett szükségessé vált új, modern eszközök és módszerek (pl: autonóm drón, lézeres riasztás stb.) alkalmazása. Röviden összegezve: a klímaváltozás határozottan növeli a halastavak ökoszisztéma szolgáltatásának mértékét, hangsúlyozta Puskás Nándor.

Fontos a fenntarthatósági jelentés

A klímaváltozás kihívásai közepette nemcsak a haltermelésre gyakorolt hatásokkal kell foglalkoznunk, hanem az Európai Unió szabályzó rendszerek gyorsan változó követelményeivel is. A nagyvállalati szektorban már ma is meglévő fenntarthatósági jelentési kötelezettség hamarosan a kkv-szektorban is megjelenik. Ez nemcsak adminisztratív többlet

nek, hanem segítenek a termelőknek és a szabályozó hatóságoknak is megérteni, milyen területeken van szükség fejlesztésre, hogyan lehet a halgazdaságokat még inkább megfeleltetni a fenntarthatósági követelményeknek. A jól definiált indikátorok révén a haltermelők könnyebben alkalmazkodhatnak a változó környezeti és gazdasági kihívásokhoz, a támogatások igénybevételéhez és a banki hitelekhez való hozzájutás is könnyebbé válik. Az igazgató bízik abban, hogy a debreceni és a gödöllői egyetemek kutatói segítenek az ágazat szereplőinek a fenntarthatósági jelentés kidolgozásában.

Bízható a jövő

A magyarországi extenzív tógazdasági haltermelés a természeti erőforrások okszerű hasznosításán, azok folyamatos megújításán alapul, így tágabb értelemben vett környezet és gazdasági szempontból egyaránt fenntartható, perspektivikus és támogatásra érdemes gazdálkodási forma. Jövője azonban számos kihívással néz szembe, különösen a klímaváltozás okozta hatások, a szabályzó környezet folyamatos szigorodása, és természetesen a világviszonylatban el-

Biharugrai Halgazdaság

terhet jelent majd, de a támogatások, illetve hitelkihelyezések feltételül is szolgál. A magyarországi extenzív tógazdasági haltermelés fenntarthatósági szempontból – a mezőgazdasági ágazatok tükrében is – kifejezetten jó helyet foglal el, azonban ezt objektív, megfelelő módon definiált indikátorokkal is tudni kell igazolni. Mindezek okán a fenntarthatósági jelentés ágazati és vállalati módszertanának kidolgozása nem halogatható tovább.

Ezen rendszerek megalkotása nemcsak a termelés hatékonyságának és fenntarthatóságának mérésére szolgál-

uralkodó, a minőséget gyakran háttérbe szorító piaci versenyhelyzet, importnyomás fokozódása. Mivel ez a gazdálkodási forma természetes erőforrásokon alapul, a hosszú távú siker kulcsa a termeléshez elegendő víz biztosítása, a környezetvédelmi szempontú technológiai innováció, és a gazdák alkalmazkodóképessége lesz. Ha sikerül továbbra is fenntartani az egyensúlyt a természet megóvása és a termelési hatékonyság között, az extenzív halgazdálkodás fenntartható és versenyképes marad a jövőben is, mondta végezetül Puskás Nándor.

(HAJTUNGY)

A magyar gazdák érdekeit képviselik

Az Agrárközgazdasági Intézet (AKI) Magyarországon a mezőgazdaság és az élelmiszeripar gazdasági és statisztikai elemzéséért, kutatásáért felelős. Az intézmény fontos szerepet játszik a magyar mezőgazdaság hatékonyságának javításában, a piacok átláthatóságának növelésében és a stratégiai tervezés támogatásában. Az adatgyűjtés fontosságáról, annak fejlesztéséről beszélgettünk dr. Goda Pállal, az AKI ügyvezető igazgatójával, akivel együtt bíráskodtunk a 48. Országos Halfőző Verseny zsűrijében.

Az idén 70 éves intézmény az elmúlt évtizedekben sokféle formában működött, de mindig is azon dolgozott, hogy a mindenkor agrárkormányzatnak valamilyen típusú támaszt adjon a piaci és a gazdasági döntések meghozatalához. Az intézet fő feladatai közé tartozott és tartozik ma is a piaci és gazdasági elemzések készítése. Az intézet részletes adatokkal és elemzésekkel szolgál a magyar mezőgazdaság és élelmiszeripar állapotáról. Vizsgálataik kiterjednek a mezőgazdasági termelésre, az élelmiszer-feldolgozásra, és a piacra gyakorolt hatásokra. A másik legfontosabb feladata az adatszolgáltatás, amelynek keretében az AKI statisztikai adatokat gyűjt és rendszerez, amelyek segítséget nyújtanak a kormányzati döntéshozatalhoz és a piaci szereplők informálásához. Ezeket az adatokat különböző jelentésekben és kiadványokban teszik közzé, foglalmazott az ügyvezető igazgató.

Nehéz megrajzolni a jövőképet

Fontos tudni azt is, hogy az intézet a kutatási projektek és tanulmányok elkészítésében is meghatározó szerepet vállal, mert részt vesz különböző hazai és nemzetközi kutatási projektekben, ahol

agrárközgazdasági kérdéseket vizsgálnak. Az AKI elemzései és kutatásai alapul szolgálnak a mezőgazdasági politika kidolgozásához, beleértve a támogatási rendszerek és agrárfejlesztési stratégiák kialakítását, ezzel segítve az agrárpolitikai döntéstámogatást. A jogelőd intézetben is terepi adatgyűjtésekre alapozottan végeztek el a különböző elemzéseket, modellszámításokat, előrejelzéseket, amelyek nagyban segítettek az agrárkormányzat munkáját.

A hét évtizedes múlt megünneplésére májusban tartottak egy nagyszabású rendezvényt, amelyen a korábbi főigazgatók (Udovecz Gábor, Kapronczai István, Juhász Anikó, Kemény Gábor) Goda Pállal és Potori Norberttel közösen elemezték a hazai agrárium jelenlegi helyzetét. A jövőkép kialakítása nem egyszerű, mert rengeteg olyan nemzetközi szabályozás van hatályban és lép életbe, amelyeknek egyáltalán nem könnyű megfelelni sem a kormányzatnak, sem a termelőknek. Gondolhatunk itt az Európai Unió Green Deal előírásaira, amelyeknek a betartása a gazdálkodóknak kifejezetten sokba kerül úgy, hogy ezeket a költségeket nem tudják a piacon a termékeik áraiban érvényesíteni. A zöld átállás erőltetett menete termelői oldalról minden bizonyosan nehézségeket okoz, de ezt nemcsak a szakpolitika kényszeríti ki, hanem sok esetben a fejlett, érett piacok is. Az a gazda, aki a nyugat-európai piacon akar eladni, annak a terméke csomagolásán fel kell tüntetnie, hogy zöld, környezetbarát módon, csökkentett üveggáz kibocsátással, élelmiszer-biztonsági szempontból is megfelelően végzi a munkáját, hangsúlyozta Goda Pál.

A zöld átállás sokba kerül

Az AKI munkássága azért is fontos, mert csak hiteles és sok-sok megbízható

adattal lehet a termelők jogszabálykövető magatartását bizonyítani. Ha versenyképes mezőgazdaságot szeretnénk Magyarországon, ahhoz az szükséges, hogy megfeleljünk a nemzetközi elvárásoknak, trendeknek. Az Európai Unió soros elnökségét betöltő magyar kormány is az az egyik jelmondata, hogy versenyképes Európát kell létrehozni, amelynek szerves része a versenyképes agrárium is, jelentette ki az ügyvezető igazgató.

Elvi dilemma a zöld átállás és a versenyképesség összhangba hozatala, mert kérdés, hogy versenyképes tud-e maradni az agrárium, amely olyan zöld átállást hajt végre, ami sok esetben az erőforrások felhasználásának nem éppen a leghatékonyabb módját jelenti. Egy baromfitartás esetében például, ha a zöld előírások betartása nélkül hat hét alatt felhizlalnak egy baromfit, akkor azzal versenyképes-e a dupla áron, dupla energiafelhasználással tizenkét hét alatt előállított felhizlalt baromfi? Persze, a piacon dől el, hogy mit vesz meg a fogyasztó, de az utóbbi termék mindenképpen versenyhátrányt szenved. A termelőknek is ezt a dilemmát kellene feloldaniuk, vagyis azt, hogy tud-e versenyképesen termelni úgy, hogy a környezeti előírásoknak is megfelel? Ez nem jelenti azt, hogy nem fontos a természet, a környezet védelme, mert ez igenis lényeges, különösen a klímaváltozás hatásai miatt, ám olyan egyensúlyt kell találni, amivel a természeti környezetünket nem pusztítjuk, de versenyképes árualapot tudunk előállítani idehaza, foglalmazott Goda Pál.

Megújul a teszttüzemi információs rendszer

Az elmúlt hét évtizedben sokat változott az adatgyűjtés metodikája. A rendszer-változást megelőzően is volt adatgyűjtés, ami úgy történt, hogy az AKI munkatársa kitelepült egy nagy gazdasághoz, ahol összeírták az adatokat. Egy régebbi táblázat ma már megmosolyogtató, hiszen egy-egy ágazat adatainak az összegyűjtéséhez külön-külön kellett egy ember. Ma már 2-3 ágazat sokkal több adatát tudja a munkatárs begyűjteni. A '90-es évek és az uniós csatlakozás jelentősen megváltoztatta az adatgyűjtést, ugyanis ekkoriban alakították ki a piaci árinformációs rendszert, ami a mai napig jól működik. De uniós kötelezettségből adódóan teljes termékpályák, vertikumok adatgyűjtése zajlik.

Dr. Goda Pál, az AKI ügyvezető igazgatója

Az elmúlt 25 évben a teszüzemi információs rendszert is működtetik. Idén született az a döntés a teszüzemi információs rendszerről, hogy az eddigi adatgyűjtési módszereket megváltoztatják. Eddig különböző független könyvelő irodák bevonásával történt az adatgyűjtés, de idén július elsejével az AKI ezeket az irodákat integrálta a szervezetébe. Három vidéki irodát nyitott az intézet, így Debrecenben, Dabason és Kaposváron, míg Budapesten a Zsil utcai központban is tovább működik ez a részleg.

Már a környezeti és szociális adatok is fontosak

A regionális irodák létrehozatalát is az Európai Unió támogatáspolitikája generálta, mert az Európai Tanács véglegesen zöld utat adott a mezőgazdasági fenntarthatósági információs hálózatról (FDSN) szóló rendeletnek, amely 2025. január elsejével lép hatályba. Az újonnan elfogadott rendelet célja az, hogy javítsa az uniós élelmiszerrendszerek fenntarthatóságát, mégpedig az adatgyűjtési folyamat oly módon való továbbfejlesztése révén, hogy az – a mezőgazdasági számítási információs hálózat (FADN) keretében már eddig is gyűjtött gazdasági adatok mellett – környezeti és szociális adatokra is kiterjedjen. Ennek alapján az AKI-nak is szerteágazó, széles körű adatbázisokat kell kialakítani az FADN adatbázis keretében, ebben az adatbázisban elérhetők a standard eredmények, a Bizottság által időszakonként elkészített és közzétett statisztikák. Az adatbázisban különböző csoportok szerint meglehetősen részletesen ismertetik a gazdálkodók gazdasági helyzetét az Európai

Unióban. A standard eredményekben a meghatározott változók átlagokat jelenítenek, és ezeket a számokat minden évre, tagállamonként, gazdálkodási típusonként és gazdasági méretosztályonként számítják ki. Az FDSN rendelethez igazodóan július elsejével ötven új felsőfokú agrárvégzettséggel rendelkező kollégát vettek fel az intézethez, akik már a kibővített adatgyűjtéssel foglalkoznak.

Ami a halászati ágazatot érintő adatgyűjtést illeti, az ügyvezető igazgató elmondta, hogy a MAHOP pályázat révén, 2019-ben egy projekt keretében indították el a DCF (DATA Collection Framework) halászati adatgyűjtési rendszert, amelynek sok hasznos részei voltak, és az ágazat is elismerte az AKI munkáját azzal, hogy az orosz-ukrán háború miatt kialakult krízis helyzetben 3,2 milliárd forint krízistámogatást kaptak a haltermelők az AKI háttértámogatásának köszönhetően. Ez az adatgyűjtés azonban rámutatott arra, hogy egyszer sikerült a korábbi adatbázissal elérni az EU-nál a támogatások kifizetését, de ennél sokkal több adatra van szükség a komplexebb beavatkozások elnyeréséhez. A nyár folyamán párbeszéd kezdődött az AKI és a MA-HAL között arról, hogy új adatállományt kell kialakítani az ágazat tevékenységéről. Olyan adatbázisra van szükség, ami a szakpolitikának és a szakmának is segít az érdekek érvényesítésében. Az AKI és a MOHOSZ vezetése is

tárgyalt ez ügyben, mert a horgászok is meghatározó szereplői a halpiacnak. A tárgyalások révén sikerült aláírni az AKI-val a megállapodást arról, hogy egy olyan adatgyűjtés veszi kezdetét, ami széles körben szólítja meg az ágazat szereplőit arra vonatkozóan, hogy hol tart az ágazat versenyképessége, zöld magatartása. Az adatokat anonim módon használja fel az intézet.

Tiszta képre van szükség

A hazai akvakultúra ágazat komoly természeti hozzáadott értéket képvisel, hiszen a megfelelő gazdálkodás pozitív hatással van a mikrokörnyezetére. Azt is érvényesíteni kell, hogy a halastavak hosszú távon biztosítanak természeti értékeket, amelyeket össze kell gyűjteni, és számszerűsíteni kell. Csak ilyen adatbázissal lehetséges azt a kompenzációs támogatást alátámasztani, amely a MAHOP Plusz keretében ökológiai szolgáltatások kompenzációjára kiírt pályázatban lehet elnyerni. De ezeket a pozitív hatásokat újra és újra meg kell vizsgálni, ezért is indítanak el egy új programot, amelyben a természeti és környezeti értékekre gyűjtenek adatokat. Nem zsebben turkáló adatokra kíváncsi az intézet, hanem olyan információkra, amellyel tiszta képet rajzolhatnak az ágazat tevékenységéről, mert ez az egész magyar agrárágazat érdeke, mondta végezetül Goda Pál.

H. GY.

Néhány haltermék 2024. év 44. heti bruttó fogyasztói ára (Ft/kg)

	Élő ponty	Friss					
		pontyszelet	bőrös afrikai harcsa file	busa törzs	busa szelet	lazac file	
Fogyasztói piacok, értékesítő helyek	Bp. Fővám téri csarnok	2500	3900	4200*	2700	2700	7500
	Bp. Lehel téri csarnok	2350	4200	4200	2100	2000	9400
	Kecskemét	2500	3590	4800*	-	2100	9990
	Pécs	2590	4190	4990*	2990	2990	-
	Székesfehérvár	-	3990 **	4290* **	-	-	9990
	Győr	-	3990	3590	1890	2150	7990
	Debrecen	2590	3999	4880*	2999	2999	7999
	Szolnok	2000	2940	-	1570	1570	-
	Békéscsaba	2390	4390	4950*	2050	2800	8100
	Nagykanizsa	2300	3890	4500	-	-	8790
	Gyula	-	3800	3700*	2300	2750	-
	Nagykanizsa	2290	4190	5190*	1150	2290	9890
	Kaposvár	2200	3750	4400*	2200	2750	8900
	Keszthely	2290	4190	5190*	1150	2290	9890
	Balatonboglár	-	3100	3415*	-	1560	7970
Szeged	3290	4490	6290*	3690	3990	11590	
Üzletek 2024. 10. 29.	budaörsi Auchan	1999	1999**	3799*	-	1299**	5499**
	budaörsi METRO	2099	3899	3999*	-	-	5999

*nyüzött, **akciós ár

Forrás: AKI felmérés

Nyílt levél az Európai Bizottság elnökéhez

Az utóbbi időben az egészséges és fenntartható élelmiszerellátás szempontjából egyre inkább előtérbe kerül az egységes szemléletű élelmiszerrendszerek fejlesztése, amelynek fontos elemét adják az akvakultúra-termékek is. Az Európai Unió idén megalakult új Bizottságának fontos feladatai közé tartozik majd, hogy egyensúlyt teremtsen a versenyképesség és fenntarthatóság között. Az Európai Unió élelmiszerrendszerének egyrészt globális szinten kell növelnie a versenyképességét, ezzel együtt képesnek kell lennie a belső igények minél teljesebb kielégítésére mind mennyiségi, mind minőségi szempontból. Másrészt meg kell felelnie a fenntarthatósági kritériumoknak is. A legnagyobb európai érdekvédelmi szervezet, köztük az Akvakultúra-termelők Európai Szövetsége, a FEAP közös ajánlást fogalmazott meg a Bizottság elnökének, Ursula von der Leyennek, az unió mezőgazdasági és élelmiszeripari jövőképe alakításához.

Tisztelt Elnök Asszony!

Először is szeretnénk megragadni az alkalmat, hogy gratuláljunk az EU mezőgazdaságának jövőjéről szóló, nagyon időszerű stratégiai párbeszédéről szóló jelentés közzétételéhez. Teljes mértékben egyetértünk azzal, hogy az európai vidéki területek döntő fontosságúak az európai társadalom fenntartása, a liberális demokrácia értékeinek megőrzése, valamint a globális élelmiszerbiztonság szempontjából. Nagyra értékeljük továbbá annak egyértelmű elismerését, hogy az élelmiszer-értékláncban az együttműködés és párbeszéd kritikus fontosságú. Az állattenyésztés értékláncának képviselői teljes mértékben elkötelezettek a célkitűzések támogatása mellett, és ezt figyelembe véve három ajánlást fogalmaztunk meg ahhoz a jövőképet bemutató dokumentumhoz, amelyet az Ön második megválasztását követő száz napon belül közzé kell tennie.

1. Nagyobb elismerés az alapanyag-előállító ágazatoknak: A Stratégiai Párbeszéd résztvevői egyetértettek abban, hogy eljött a változás ideje. Megérősítjük, hogy az EU világszó a fenntarthatóbb állattenyésztésre való áttérésben, ami azonban nem lett volna lehetséges az állattenyésztés, az állategészségügy és a takarmányozási megoldások terén elért eredmények nélkül. Felhívjuk a figyelmét annak fontosságára, hogy támogassa az állattartással és a magas színvonalú állatorvosi felügyelettel kapcsolatos speciális ismeretekhez és megoldásokhoz való jobb hozzáférést, ugyanis ezekről a stratégiai párbeszédéről szóló jelentés nagyrészt megfelelt.

A digitális technológiák fejlődéséből, valamint a tenyésztés, a takarmányozás és az

állategészségügy (beleértve a betegségmegelőzést is) terén megvalósult innováció eredményeit és az abból származó lehetőségeket ki kell használni a fenntarthatóbb agrár-élelmiszeripari rendszerek felé való átmenet támogatása érdekében. Az egészséges és megfelelően táplált állatok állattartási mutatói jobbabbak, ezáltal növelik a gazdaságok fenntarthatóságát. A fejlődéshez szükséges innovációs eredményeket biztosító szervezetek az élelmiszerlánc alapvető szereplői, és jobban be kell őket vonni a mezőgazdaság fejlesztésével kapcsolatos párbeszédbe.

2. Tápanyag-központú megközelítés a táplálkozási ajánlások során: Az étrendi ajánlásoknak az emberek egészséges és kiegyensúlyozott táplálkozásának elérésére kell irányulniuk, beleértve az összes élelmiszercsoportot, amelyek biológiai szempontból a legmegfelelőbb formában biztosítják az élelmiszerekben a tápanyagokat. Még ma sem fér hozzá minden ember a szükséges minőségű és mennyiségű mikrotápanyaghoz; ezt a problémát meg kell szüntetni. Felhívjuk Önt, hogy ne tegyen általánosító ajánlásokat az állati eredetű élelmiszerek ellen, mivel ez tovább rontja a rendkívül tápláló és egészséges élelmiszerek hozzáférést!

A közösség tájékozottságát biztosító, táplálkozással és az élelmiszerek előállításával kapcsolatos oktatásnak, ismeretátadásnak prioritást kell adni annak érdekében, hogy a lakosság tudatossága erősödjön, ezzel együtt jobban értse és tisztelje a rendelkezésre álló élelmiszereket, az azt előállító rendszereket és a mezőgazdaságban termelt állatokat. A jobb oktatás hozzájárulhat az emberek tudatosabb élelmiszervásárlási döntéseihez, például hajlandóak legyenek többet áldozni a

jobb minőségű és változatosabb élelmiszerekre, jobban figyelembe vegyék az egyéni igényeket, és kevesebbet pazaroljanak.

3. A társadalmi-gazdasági elemzések támogatása, mint a politikai döntéshozás alapfeltétele: A 2026-ig felülvizsgálandó állattartási jogszabályok társadalmi-gazdasági elemzéseken alapuló előkészítése üdvözlendő előrelépés. A „Jobb Szabályozás” alapvető eleme, hogy minden jogalkotási javaslatot megelőzően időt kell szánni a társadalmi-gazdasági értékelés előkészítésére, bevonva az előkészítésbe az értéklánc valamennyi érintett szereplőjét.

Megismételjük, hogy az EU „Jobb Szabályozásra” vonatkozó cselekvési terve által előírt hatásvizsgálatok elvégzése kritikus fontosságú a kiegyensúlyozott, új jogszabályok bevezetése előtt. Ezeknek a hatásvizsgálatoknak figyelembe kell vennie a környezeti, társadalmi és gazdasági szempontokat egyaránt. Az uniós szakpolitikai intézkedéseknek biztosítaniuk kell a „senki ne maradjon le” elvét, különös tekintettel az európai mezőgazdasági termelőkre, valamint az őket támogató használat-értéklánc képviselőire, akiknek rendkívül éles globális versennyel kell szembenéznük.

Felhívás a cselekvésre

Hiszünk abban, hogy az Európai Mezőgazdasági és Élelmiszeripari Tanácsnak megfelelő platformot kell biztosítania az agrár-élelmiszeripar valamennyi vezető érdekeltje számára a teljes értéklánc mentén. Az európai agrár-élelmiszeripari ágazat magas értékű táplálékot biztosít az emberek számára, de szerepe az élelmiszerellátáson lényegesen túlmutat. A mezőgazdasági ágazatok komplex tudása, szakértelme elengedhetetlen ahhoz, hogy jobban megértsük, hogyan járul hozzá a technológiai fejlődés és az innováció az uniós állattenyésztés fenntarthatóságának javításához.

Amint azt az Önnek írt korábbi levelünkben is említettük, a tágabb értelemben vett állattenyésztési ágazat elismerésének hiánya sajnos jól tükröződött az EU mezőgazdaságának jövőjéről szóló stratégiai párbeszédben résztvevő szervezetek kiválasztásában. Az ágazataink kirekesztése azonban nem folytatódhat tovább. Együttesen arra kérjük Önt, hogy a Bizottság fordítson határozott figyelmet az ajánlásainkra és a cselekvésre való felhívásainkra!

Az ajánlást aláíró szervezetek: Animal Health Europe, AVEC, CLITRAVI, COPA-COGECA, ERA, EURO Foie Gras, EFFAB, FEAP, FEFAC, FEFANA, FURROPE, UECBV.

Fordította:

HALASI KOVÁCS BÉLA